

दि.बांच्या नावासाठी पुन्हा रणशिंग
चिरेर : नवी मुंबई अंतरराष्ट्रीय विमानतळाला लोकनेते दि.बा. पाटील यांचे नाव देण्याच्या मागणीसाठी सुरू असलेल्या लढ्याला आता निर्णायक वळण देण्याची तयारी सुरू झाली आहे. या पार्श्वभूमीवर पुढील आंदोलनाची दिशा ठरविण्यासाठी रविवारी, दि. २८ जून रोजी सकाळी १० वाजता जसाई गाव येथील लोकनेते दि.बा. पाटील मंगल कार्यालयात महत्त्वपूर्ण संभेचे आयोजन करण्यात आले आहे. संभेमध्ये विविध संघटनांचे पदाधिकारी, भूमीपुत्र, प्रकल्पग्रस्त, शेतकरी, युवक तसेच सामाजिक कार्यकर्ते सहभागी ➡ **पान २ वर**

रायगड रविवार | दि. २८ जून २०२६ | अंक २२ | पृष्ठे १० | किंमत ४ ₹ | आर. एन. आय. रजि. क्र. ४९९६३/७७ | RGD/016/2026-28 | krushival.in

वे|ध|क
विषप्रयोगाचा कट उधळला
मुंबई : भायखळा पारिसरात मोहरमच्या मिरवणुकीदरम्यान औषधांच्या नावाखाली विषारी कॅम्पूल वाटप करणाऱ्या कथित कट मुंबई पोलिसांनी उधळून लावला. याप्रकरणी फैयाज प्रेमजी (मूळ रा. पुणे) याला अटक करण्यात आली असून, त्याचाकडून सुमारे १४,९०० विषारी कॅम्पूल आणि ५० किलो झिंक फॉस्फाईड (उंदीर मारण्याचे विष) जप्त करण्यात आले आहे. एका व्यक्तीने कॅम्पूल घेतल्यानंतर उलट्या व अस्वस्थता जाणवल्याने हा प्रकार उघडकीस आला. पोलिसांच्या प्राथमिक तपासात आरोपीने मोठ्या प्रमाणावर विषारी कॅम्पूल तयार केल्याची माहिती समोर आली असून, या प्रकरणाचा अधिक तपास सुरू आहे. आरोपीचा परदेश दौरा आणि या कटामगे आणखी कोणाचा सहभाग आहे का, याचाही पोलीस शोध घेत आहेत.

‘आमचा एकही खासदार फुटणार नाही’
मुंबई : राष्ट्रवादी काँग्रेस (शरद पवार), समाजवादी पक्ष आणि आमचे एकही खासदार फुटणार नाहीत. भाजपला डिलिमिटेशनच्या राजकारणासाठी आणखी खासदारांची गरज असली तरी ऑपरेशन तुतारी यशस्वी होणार नाही, असा दावा आमदार रोहित पवार यांनी केला. शेतकऱ्यांच्या कर्मजाफीच्या प्रश्नावर जनजागृती करण्यासाठी बीड जिल्ह्याच्या दौऱ्यावर असताना त्यांनी माध्यमांशी संवाद साधला. यावेळी खासदार बजरंग सोनवणे यांनी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांची घेतलेल्या भेटीबाबत बोलताना, त्यांच्या मुलावर होत असलेल्या आरोपांच्या संदर्भात ते मुख्यमंत्री आणि गृहमंत्री म्हणून फडणवीस यांना भेटले असतील, असे आ. रोहित पवार यांनी सांगितले.

माऊलींच्या अशवांचे आळंदीकडे प्रस्थान
पुणे : आषाढी वारीची लगबग सुरू झाली असून, “माऊली... माऊली...”च्या अखंड नामगजरात पंढरीच्या वारीसाठी बेळगाव जिल्ह्यातील अंकली येथून श्रीमंत शितोळे सरकार यांच्या घराण्यातील मानाच्या अशवांचे शनिवारी पारंपरिक विधीवरत पुजन करून प्रस्थान झाले. टाळ-मृदंगाच्या गजरात आणि भक्तिमय वातावरणात मोती व हिरा या मानाच्या अशवांना आळंदीच्या दिशेने रवाना करण्यात आले.अंकली ते आळंदी असा सुमारे ३०० किलोमीटरचा हा पारंपरिक प्रवास असून, या मार्गावर मिरज, सांगलवाडी, ईश्वरपूर पेठामका, वाठारागव, भरसागाव, भुईज, सारोळा आणि शिंदेवाडी येथे मुक्काम होणार आहे. ५ व ६ जुलै रोजी मानाचे अश्व आळंदीत दाखल होतील.

कृषीवर

शंभर रुपयांच्या रिचार्जसाठी २० ते ५० रुपये अधिक वसुली

। प्रमोद जाधव ।
। रायगड ।
एसटी महामंडळाने प्रवाशांसाठी सुरू केलेल्या एनसीएमसी (नॅशनल कॉमन मोबिलिटी कार्ड) स्मार्ट कार्ड योजनेतून प्रवाशांची आर्थिक लूट होत असल्याचा गंभीर आरोप समोर आला आहे. महिलांसह ज्येष्ठ नागरिक मोठ्या प्रमाणात या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी पुढे येत असताना, कार्ड नोंदणी आणि रिचार्जच्या नावाखाली अतिरिक्त रक्कम आकारली जात असल्याने प्रवाशांमध्ये संताप व्यक्त होत आहे. शंभर रुपयांच्या रिचार्जवर जीएसटीच्या नावाने पाच रुपये वजा होत असतानाच काही एजन्सींकडून २० ते ५० रुपये अधिक वसूल केले जात असल्याचे बोलले

जात आहे. त्यामुळे सर्वसामान्य प्रवाशांची आर्थिक पिळवणूक होत असल्याची चर्चा सुरू झाली आहे. एसटी महामंडळाने कागदी ओळखपत्राच्या जागी २०१६ मध्ये स्मार्ट कार्ड योजना सुरू केली होती. मात्र, अवघ्या सात वर्षांत ती योजना बंद पडली. त्यानंतर आता

महिलांसह ज्येष्ठ नागरिकांची स्मार्ट कार्डातून आर्थिक फसवणूक ?
प्रवासातील पारदर्शकता वाढविणे, डिजिटल व्यवहारांना चालना देणे आणि एसटी प्रवास कॅशलेस करण्याच्या उद्देशाने एनसीएमसी (नॅशनल कॉमन मोबिलिटी कार्ड) योजना सुरू करण्यात आली आहे. या माध्यमातून एसटी महामंडळाने तंत्रज्ञानाचा वापर करून सेवा अधिक आधुनिक करण्याचा प्रयत्न केला आहे.

जुन्या योजनेचे हजारो कार्ड आजही धूळ खात
एसटी महामंडळाने २०१६ मध्ये कागदी ओळखपत्राच्या जागी स्मार्ट कार्ड योजना सुरू केली होती. अवघ्या ५० रुपयांत मिळणारे हे कार्ड प्रवाशांसाठी वापरण्यास सोयीचे ठरत होते. हजारो प्रवासी आणि विद्यार्थ्यांनी या योजनेचा लाभ घेतला होता. मात्र, आर्थिक कारणे पुढे करत संबंधित कंपनीने अवघ्या सात वर्षांत ही योजना बंद केली. परिणामी, जुन्या योजनेची हजारो स्मार्ट कार्ड आजही विविध एसटी बसस्थानकांमध्ये पडून असून, त्यांचा कोणताही उपयोग होत नसल्याचे चित्र आहे.

एनसीएमसी कार्ड योजना रायगड विभागात सुरू करण्यात आली असून, २४ हून अधिक एजन्सीमार्फत नोंदणीचे काम सुरू आहे. आतापर्यंत सुमारे ४० हजार जणांनी नोंदणी केली असून, २० हजार लाभार्थ्यांना कार्डांचे वितरण करण्यात आले आहे. एजन्सींना प्रवाशांकडून अतिरिक्त रक्कम आकारू नये, अशा तोंडी सूचना देण्यात आल्या आहेत. कोणतीही एजन्सी नियमबाह्य पद्धतीने जादा पैसे घेत असल्याचे आढळल्यास त्यांच्यावर निश्चितच कारवाई करण्यात येईल.
- रोशन भोईर, एसटी महामंडळ, रायगड विभाग

तात्पुरत्या बदल्यांमुळे रायगड पोलीस दलात संभ्रम

॥ १८ पोलीस अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांचे आदेश ॥ पोलीस दलात चर्चांना उधाण
। रायगड । जिल्हा प्रतिनिधी ।
रायगड पोलीस दलातील पोलीस निरीक्षक आणि सहाय्यक पोलीस निरीक्षक अशा १८ अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांचे आदेश नुकतेच काढण्यात आले आहेत. मात्र, या बदल्या केवळ बंदोबस्ताच्या अनुषंगाने तात्पुरत्या स्वरूपात करण्यात आल्याची माहिती समोर आल्याने संबंधित अधिकाऱ्यांमध्ये मोठा संभ्रम निर्माण झाला आहे. बदलीच्या ठिकाणी तातडीने हजर राहण्याचे आदेश देण्यात आले असले, तरी या नियुक्त्या कायमस्वरूपी नसल्याने अधिकाऱ्यांसमोर अनेक प्रश्न उभे राहिले आहेत. त्यामुळे रायगड पोलीस दलात

कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांकडे अजूनही दुर्लक्ष
रायगड जिल्हा पोलीस दलातील पोलीस ठाणे तसेच विविध शाखांमध्ये कार्यकाळ पूर्ण झालेल्या पोलीस कर्मचाऱ्यांच्या बदल्या दरवर्षी मे महिन्यापर्यंत केल्या जातात. मात्र, यंदा जून महिना संपत आला तरी अद्याप या कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांची प्रक्रिया पूर्ण झालेली नाही. त्यामुळे हजारो पोलीस कर्मचारी बदलीच्या प्रतीक्षेत असून, त्यांच्या नियुक्तीबाबतही अनिश्चिततेचे वातावरण कायम आहे.

पोलीस निरीक्षक आणि सहाय्यक पोलीस निरीक्षकांच्या बदल्यांची प्रक्रिया सुरू झाली असून, त्यामध्ये पाली, पेण, महाड तालुका, मुरुड, तळा, खालापूर, गोंरेगाव, अलिबाग, माणगाव, मांडवा सागरी पोलीस ठाणे, जिल्हा वाहतूक शाखा आणि नियंत्रण कक्ष अशा एकूण १८ ठिकाणांवरील अधिकाऱ्यांच्या बदल्या करण्यात ➡ **पान २ वर**

पुनिरमध्ये विहीर अचानक गायब

सुदैवाने जीवितहानी टळली; ग्रामस्थांमध्ये संताप
। श्रीवर्धन । प्रतिनिधी ।
श्रीवर्धन तालुक्यातील मौजेपुनिर गावातील ग्रामस्थांच्या सार्वजनिक वापरातील विहीर शनिवारी पहाटे अचानक कोसळल्याने परिसरात एकच खळबळ उडाली. पहाटे साडेपाच ते सहा वाजण्याच्या सुमारास घडलेल्या या घटनेत सुदैवाने कोणतीही जीवितहानी झाली नाही. मात्र, अनेक वर्षांपासून गावाच्या पाणीपुरवठ्याचा आधार असलेली ही विहीर पूर्णपणे खचल्याने ग्रामस्थांमध्ये संतापाचे वातावरण निर्माण झाले असून, प्रशासनाच्या दुर्लक्षावर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले जात आहे. गेल्या काही दिवसांपासून विहिरीच्या आतील दागी

बांधकामातून दागड निखळत असल्याचे ग्रामस्थांच्या निदर्शनास आले होते. विहीर धोकादायक अवस्थेत असल्याची कल्पना असूनही वेळेत दुरुस्ती किंवा सुर्क्षेच्या उपाययोजना करण्यात

‘गडद’ अंधारात तोडपाणी नक्की केली कोणी ?

■ **रेवडंच्यात चर्चाचा धुरळा**

। रेवडंडा । विशेष प्रतिनिधी ।
२२ लाख रुपयांचा कथित गुटखा जप्त... त्यानंतर अचानक शांतता... आणि, आता पोलीस कर्मचाऱ्यांमध्ये चर्चा सुरू आहे की, कथित आर्थिक तोडपाणी नक्की केली कोणी ? घेतलेले साडेसात लाख रुपये कोणाच्या खिशात पडले ? आठ दिवसांपूर्वी पोलीस ठाण्याचे प्रभारी झालेले अधिकारी गप्प का ? अशी चर्चा पोलिसांमध्येच दबक्या आवाजात सुरू आहे. जर रक्षकच भक्षक होत असतील, तर न्यायाची अपेक्षा तरी काय ठेवायची ? आपले खिसे भरून अवैध धंद्यांना पाठीशी घालण्याचा प्रकार झाला असेल, तर त्यावर पोलीस अधीक्षकांनी कठोर कारवाई करण्याची मागणी

रेवडंडा पोलीस ठाण्यातील प्रत्येक अधिकारी आणि कर्मचारी एकमेकांकडे संशयित नजरेने पाहत असल्याची चर्चा आहे. एवढी मोठी कारवाई होऊनसुद्धा जप्त मुद्दालाचे पुढे काय झाले ? संबंधितांवर कोणती कारवाई झाली ? कथित तडगेडीच्या चर्चाईये कितपत तथ्य आहे ? याबाबत संशयाचे धुके कायम आहे.

होत आहे. रेवडंडा परिसरात काही दिवसांपूर्वी झालेल्या सुमारे २२ लाख रुपयांच्या कथित गुटखा जप्तीच्या

रेवडंड्यातील २२ लाख रुपयांच्या कथित गुटखा जप्तीच्या कारवाईनंतर सुरू झालेल्या चर्चांमुळे आता रायगडच्या पोलीस अधीक्षक आचल दलाल यांची भूमिका महत्त्वाची ठरणार आहे. कारवाईनंतरच्या प्रक्रियेबाबत अधिकृत खुलासा होणार का, कथित जप्त मुद्दालाची पडताळणी, तपासाची सद्यःस्थिती आणि सुरू असलेल्या चर्चांमधील वस्तुस्थिती स्पष्ट केली जाणार का, याकडे नागरिकांचे लक्ष लागले आहे. अवैध धंद्यांव्यासाठी कर्दनाकड ठरलेल्या आणि कामचुकार पोलीस अधिकारी, कर्मचाऱ्यांना कठोर कारवाईचा बडगा उगारणाऱ्या आचल दलाल यांच्या भूमिकेकडे आता लक्ष लागून राहिले आहे.

रायगडावर ‘जय भवानी...जय शिवाजी’चा गजर

। महाड । प्रतिनिधी ।
हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक युगपुरुष छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या तिथीनुसार ३५३ व्या राज्याभिषेक दिनानिमित्त दुर्गराज रायगड शनिवारी शिवमय झाला. वैदिक मंत्रोच्चार, ढोल-ताशांचा गजर, पोवाडे, शिवभक्तांच्या जयघोषाने आणि पारंपरिक विधींनी रायगड दुमदुमून गेला. हजारो शिवभक्तांच्या उपस्थितीत पार पडलेल्या या ऐतिहासिक सोहळ्यात उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी रायगडाच्या संवर्धनासाठी शासनाकडून सर्वतोपरी सहकार्य करण्याची खाही दिली.

रायगड पोलीस दलाने छत्रपती शिवाजी महाराजांना शासकीय मानवंदना दिली. त्यानंतर वैदिक मंत्रोच्चाराने वातावरणात पालखी सोहळा राजसदरेवर दाखल झाला.

मान्यवरांच्या हस्ते महाराजांच्या मूर्तीवर अभिषेक करण्यात आला. ढोल-ताशांचा निनाद, पारंपरिक युद्धकला, पोवाडे, लोकनृत्ये आणि छत्रपती शिवाजी महाराज

की जयच्या घोषणांनी संपूर्ण रायगड परिसर शिवभक्तीने भारावून गेला. यावेळी बोलताना उपमुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी रायगड किल्ल्याच्या विकासासाठी

महत्त्वपूर्ण घोषणा केल्या. रायगडावरील पाण्याचा प्रश्न कायमस्वरूपी सोडविण्यासाठी गुरुत्वाकर्षण आधारित पाणीपुरवठा योजनेला तातडीने मंजुरी दिली जाईल, असे त्यांनी जाहीर केले. शेतकऱ्यांनाही दिलासा देताना, कमी पाऊस किंवा दुष्काळी परिस्थितीत महायुती सरकार शेतकऱ्यांच्या पाठीशी खंबीरपणे उभे राहील, असे आश्वासन त्यांनी दिले. “शासकीय तिजोरीवर पहिला अधिकार अन्रदाता बळीराजाचाच आहे,” असे ठामपणे सांगत त्यांनी रायगडासह युनेस्कोच्या जगात्मिक वारसा स्थळाच्या यादीत समाविष्ट झालेल्या

हुक्का पार्लरवर धडक कारवाई

। पनवेल । प्रतिनिधी ।
तळोजा पोलिसांनी हुक्का पार्लरवर कारवाई करत दोघा जणांवर गुन्हा दाखल केला. डी आर मंकी हुक्का पार्लर, हॅप्पी होम बिल्डिंगसमोर, घोटागाव या ठिकाणी विनापरवाना हुक्का पार्लर चालवून ग्राहकांना हुक्का पिण्यासाठी देत असल्याची माहिती पोलिसांना मिळाली. त्यानुसार पोलिसांनी या ठिकाणी छापा टाकला. पोलिसांनी त्या ठिकाणाहून १३ हजार १९९ रुपयांचा मुद्दामाल जप्त केला. दरम्यान, मुकेश कुमार भागीरथमल खिचड (रा. रिंदीसिद्धी सोसायटी, घोटकॅम्प) आणि तोहिंद बबलू मंस्त्री (रा. रिंदीसिद्धी सोसायटी, घोटकॅम्प) यांच्याविरोधात गुन्हा दाखल केला आहे.

हुक्का पार्लरवर धडक कारवाई

। पनवेल । प्रतिनिधी ।
तळोजा पोलिसांनी हुक्का पार्लरवर कारवाई करत दोघा जणांवर गुन्हा दाखल केला. डी आर मंकी हुक्का पार्लर, हॅप्पी होम बिल्डिंगसमोर, घोटागाव या ठिकाणी विनापरवाना हुक्का पार्लर चालवून ग्राहकांना हुक्का पिण्यासाठी देत असल्याची माहिती पोलिसांना मिळाली. त्यानुसार पोलिसांनी या ठिकाणी छापा टाकला. पोलिसांनी त्या ठिकाणाहून १३ हजार १९९ रुपयांचा मुद्दामाल जप्त केला. दरम्यान, मुकेश कुमार भागीरथमल खिचड (रा. रिंदीसिद्धी सोसायटी, घोटकॅम्प) आणि तोहिंद बबलू मंस्त्री (रा. रिंदीसिद्धी सोसायटी, घोटकॅम्प) यांच्याविरोधात गुन्हा दाखल केला आहे.

नागोठणे विभाग सहकारी भातगिरणी संकुलनात चोरी

सिमॅटचे पत्रे फोडून भुरट्या चोरट्यांचा दुकानात प्रवेश ; १५ ते २० हजारांचा मुद्देमाल लंपास

। नागोठणे । प्रतिनिधी ।

विभागातील शेतकऱ्यांची सर्वात मोठी सहकारी संस्था असलेल्या नागोठणे विभाग सहकारी भातगिरणी या संस्थेने आपल्या स्वतःच्या जागेत उत्पन्न वाढविण्याच्या दृष्टीने मुंबई गोवा महामार्गाच्या सर्व्हिस रोड लगत बांधलेल्या व्यावसायिक दुकान गाळ्यांत शुक्रवारी (२६) रात्री चोरीची घटना घडली आहे.

अज्ञात चोरट्यांनी तीन दुकान गाळ्यांच्या वरील छताचा सिमॅटचा पत्रा फोडून आतमध्ये प्रवेश करून ही चोरी केली आहे. या चोरीत चोरट्यांच्या हाताला फार काही लागले नसले तरी महामार्गालगत घडलेल्या या चोरीच्या घटनेने व्यापारी वर्गात व नागरिकांत घबराट

पसरली आहे. नागोठणे विभाग सहकारी भातगिरीच्या या व्यावसायिक गाळ्यातील एकविरा स्टोअर नावाने असलेल्या पहिल्या गाळ्यात प्रवेश करून दुकानाच्या गळ्यातील ४०० ते ५०० रुपयांची तसेच सिगारेटची पाकिटे लंपास केली आहेत. या दुकान गाळ्याळगतच्या बाजूला असलेल्या दुसऱ्या

या तिन्ही दुकान गाळ्यांवरील छताचे पत्रे फोडलेला पत्रा हा लहान आकारात फोडून प्रवेश केल्याचे दिसून येत असून चोरी-चे हे काम एकट्याचे नसून छोटी शरीरयष्टी असलेल्या तरुण मुल-ने छोट्या आकारात पत्रा फोडून त्याने आपल्या सहकाऱ्यांसोबत ही दुकानदोडी केली असल्याचे प्रथमदर्शनी दिसून येत आहे.

दरम्यान सपोनि रविंद्र पारखे यांनी नागोठणे पोलिस ठाण्याचा प्रभारी कार्यभार घेऊन दोन-तीन दिवस होत नाही तोच ही चोरीची घटना घडल्याने या भुरट्या चोरट्यांचा छडा लावून त्यांना जेरबंद करण्याचे आवाहन नागोठणे पोलिसांसमोर उभे राहिले आहे.

छ.संभाजी महाराजांची जयंती साजरी

। तळा । प्रतिनिधी ।

तळे विभाग शिक्षण प्रसारक मंडळाचे गो. म. वेदक विद्यामंदिर व कनिष्ठ महाविद्यालय, तळा येथे छत्रपती संभाजी महाराज व राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज यांची संयुक्ती जयंती नुकतीच आले. याप्रसंगी बोलताना रोहित भागवत, प्रा कसबे पी. पी., प्रा सर्वेज व्ही. बी. व मुख्याध्यापक महादेव लोकरे यांनी दोन्ही छत्रपतींच्या जीवनकार्यावर सविस्तर प्रकाश टाकला. छत्रपती संभाजी महाराजांचे स्वराज्य रक्षण, त्यांचे अजोड शौर्य आणि राजर्षी शाहू महाराजांनी बहुजन समाजासाठी घेतलेले क्रांतिकारी निर्णय, शैक्षणिक व सामाजिक सुधारणा याविषयी वक्तृयांनी उपस्थितांना मार्गदर्शन केले. आजच्या तरुण पिढीने या दोन्ही महापुरुषांचे विचार आत्मसात करणे ही काळाची गरज असल्याचे प्रतिपादन यावेळी करण्यात आले. कार्यक्रमाला गो. म. वेदक विद्यामंदिर व कनिष्ठ महाविद्यालयाचे सर्व शिक्षक आणि शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान शाळेचे मुख्याध्यापक महादेव लोकरे यांनी भूषविले, तर पर्यवेक्षिका जयश्री मंचे यांची प्रमुख उपस्थिती लाभली. मान्यवरांच्या हस्ते छत्रपती संभाजी महाराज आणि राजर्षी शाहू महाराज यांच्या प्रतिमांना पुष्पहार अर्पण करून अभिवादन करण्यात

लोखंडे विद्यालयात उत्कृष्ट वाचक पुरस्कार प्रदान

। मुरुड जंजिरा । प्रतिनिधी ।

पिटर्सई येथील अशोक त. लोखंडे विद्यालयात आज राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज यांच्या १५२ व्या जयंती उत्साहात साजरी करण्यात आली. या जयंतीचे औचित्य साधून सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात शाळेच्या ग्रंथालयातून ज्या विद्यार्थ्याने जास्तीत जास्त पुस्तके वाचली त्या शालेय विद्यार्थ्यांना उत्कृष्ट वाचक पुरस्कार देऊन गौरविण्यात आले. उत्कृष्ट वाचक पुरस्कारमध्ये प्रथम क्रमांक इयत्ता पाचवीमधील विद्यार्थींनी रुची मोडक हिला प्राप्त झाला. तर द्वितीय क्रमांक नैतिक महाजन, तृतीय क्रमांक रुद्र शिंदे याला प्राप्त झाला. तर उत्तेजनार्थ क्रीतिका साळवी व कृष्णाई पांढरकामे यांना देण्यात आला. या सर्व पुरस्कारप्राप्त विद्यार्थ्यांचा सत्कार शाळेचे चेअरमन गणपत जगताप, मुख्याध्यापक अकील मुलाणी यांच्या हस्ते करण्यात आला. कार्यक्रमास अरुण खुळपे, सुप्रिया रेडीज, संजय ठमके, सुखदेव सवईसर्जे, नीलम गोळे, संदीप इंगावले, सुनील तेलंगे, एकनाथ कोळी, दीपक भोसले व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते.

पिरबाबांचा मोहरम उत्साहात

। श्रीगाव । प्रतिनिधी ।

अलिबाग तालुक्यातील मेढेखार येथील पिरबाबांचा मोहरम सण दि. २६ जून रोजी उत्साहात साजरा करण्यात आला. मेढेखार गावात २०० वर्षांपासून परंपरेनुसार एकही मुस्लिम बांधव नसताना हिंदू बांधव हा पिरबाबांचा मोहरम सण उत्साहात साजरा करतात. हा सण ११ दिवस चालतो, पहिल्या दिवशी कुदळ मारणे, सातव्या दिवशी आल्याभोवती ढोल ताशांच्या गजरात पिरबाबांची स्वारी फिरते

आठव्या दिवशी सुनरात नवव्या दिवशी अर्ध्या मेढेखार गावात ढोल ताशांच्या गजरात पिरबाबांची स्वारी फिरते दहाव्या दिवशी पिरबाबांचे दर्शन परीसरातील हिंदू आणि मुस्लिम बांधव येतात. रात्री १२ वाजता पिरबाबांची स्वारी संपूर्ण गावात फिरते. अकराव्या दिवशी सकाळी ९ वाजल्यापासून पिरबाबांचे दर्शन घेण्यासाठी पिरभक्तांची अलोट गर्दी केली होती.

सीताबाई काठावले यांचे निधन

। रसायनी । प्रतिनिधी ।

सीताबाई काठावले यांचे वृद्धापकाळाने निधन झाले मृत्युसमयी त्या ९८ वर्षांच्या होत्या. त्यांच्यावर भाताण येथील स्मशानभूमीवर अंत्यसंस्कार करण्यात आले. त्यांचा दशक्रियाविधी मंगळवार दि. ३० जून रोजी होणार आहे. उत्तरकार्य अमृत उत्तरकार्य दिनी शिवचरित्रकार शनिवार दि.०४ जुलै रोजी साजरा होणार आहे.

जाहीर नोटीस			
सर्व लोकांस या जाहीर नोटीसीद्वारे कळविण्यात येते की, आमचे अशिलांनी मौजे, पुलाचीवाड, ता. कर्जत, जि. रायगड येथील खालील वर्णनाची जमीन मिळकत तिचे मालक श्री. महेंद्र भगत चौधरी यांचेकडून कायमची खेदी करण्याचे ठरविले आहे.			
सव्हे क्र.	हिस्सा क्र.	क्षेत्र (हे. आर. चौ.)	आकार (रु. चे)
२४	२/ब	४-६१-००	२-१४
वरील जमिन मिळकती मधील खाते क्रमांक २३७ मधील एकूण क्षेत्र १-२०-० हे. आर. चौ यापैकी जमिन मालक यांचे मालकीचे असलेले अविक्रम हिस्स्येचे क्षेत्र ०-३०-० हे आर. चौ विकत देत आहेत.			
वरील जमीन मिळकतीशी कोणत्याही रसमचा अगर संस्थेचा कोणत्याही प्रकारचा कायदेशीर हितसंबंध असल्यास आणि त्याची आमचे अशिलांच्या खेदीच्या व्यवहारास हरकत असल्यास त्यांनी तसे आमहांस ही नोटीस प्रसिद्ध झाल्यापासून ७७ दिवसांत लेखी पुराव्यासह खाली नमूद केलेल्या पत्त्यावर कळवावे. वरील मुदतीत कोणीही हरकत न घेतल्यास वरील मिळकतीशी कोणत्याही रसमचा अगर संस्थेचा कसल्याही प्रकारचा हक्क/हितसंबंध नाही. असे समजण्यात येतून आमचे अशिल वरील मिळकतीच्या खेदीचा व्यवहार पूर्ण करतील. मागाहून कोणीही तक्रार विचारात घेतली जाणार नाही याची नोंद घ्यावी.			
दिनांक: २८/०६/२०२६			

अॅड. राकेश भगत भोंर्डे
ऑफिस- कोरळे, ता. कर्जत, जि. रायगड
मो. ८४४९९१९८५२

कोंकण रेल्वे कॉर्पोरेशन लिमिटेड (भारत सरकारचा उपक्रम)
निविदा सूचना
उप मुख्य अभियंता, कोंकण रेल्वे कॉर्पोरेशन लिमिटेड, खालील कामासाठी पात्र कंत्राटदारांकडून आयआरईपीएस पोर्टलवर ई-निविदेद्वारे एकल बोली प्रणालीमध्ये खुली निविदा आमंत्रित करीत आहेत. कामाचे नाव : कोंकण रेल्वे विहार, सीवुडस (पश्चिम), नेरळ, नवी मुंबई येथील कर्मचारी व अधिकारी निवासस्थानांमधील डाउन्टेक ड्रेनेज पाईप्सच्या दुरुस्तीचे काम. निविदा सूचना क्रमांक : केआर-डब्ल्यू-०9-2026-03. अंदाजित किंमत: ₹.14,27,526/- (जीएसटी वगळून) समाप्ती दिनांक/वेळ: 20.07.2026 रोजी 15:00 वा. पर्यंत, ऑनलाईन प्रस्ताव/बोली सादर करण्यासाठी. काम पूर्ण करण्याचा कालावधी : मान्यूसह तीन महिने. मॅन्युअल प्रस्ताव स्वीकारले जाणार नाहीत. तपशीलवार माहिती/सहभागासाठी कृपया https://ireps.gov.in ही वेबसाइट पहा. शुद्धीपत्रक/परिशिष्ट केवळ याच वेबसाइटवर उपलब्ध करून देण्यात येईल.

जाहीर नोटीस			
तमाम लोकांस या जाहीर नोटीसने कळविण्यात येते की, आमचे अशिलांनी पुढे नमूद केलेली मिळकत तिचे विद्यमान मालक लौफिक अब्दुल सत्तार नागोठणेकर यांचेकडून कायम खरेदी करण्याचे ठरवले होते व त्याबाबत विद्यमान मालक व आमचे अशिलांमध्ये बोलाणी चालू होती. मिळकतीचे वर्णन पुढीलप्रमाणे-			
अनु. गावाचे नाव	भूमापन क्र.	क्षेत्र आर.चौ.मी.	आकार रु. पैसे
१ मोर्जे कोर्लेई ता.	५७/१	३३.००.००	६६०.००
२ मुरुड	५७/२	२६.००.००	५२०.००
सदरह् मिळकतींबाबत विद्यमान मालकांचे मालकी हक्काबाबत खातरजमा करण्यासाठी आमचे अशिलांनी दै. कृपीवल या वृत्तपत्रात दि. ०४.१२.२०२६ रोजी जाहीर नोटीस प्रसिद्ध केली होती व हरकती मागल्या होत्या. परंतु आमचे अशिल व विद्यमान मालक यांचेमधील व्यवहार पूर्णत्वास गेलेला नसून आमचे अशिलांनी सदरह् मिळकतींचा व्यवहार रद्द केला आहे. याची कृपया नोंद घ्यावी. अलिबाग दि. २७.०६.२०२६			
श्री. अमित मधेश्वर देशमुख अॅडव्होकेट आणि नोटरी सुधी बिल्डींग, वेवश्याळेसमोर अलिबाग, ता. अलिबाग, जि. रायगड			

जाहीर नोटीस			दि. २८/०६/२०२६
तमाम जनतेस कळविण्यात येते की, आमचे अशिल यांनी खालील नमूद केलेली मिळकत विद्यमान मालक अनंत लक्ष्मण सावंत यांच्या मालकीची मिळकत त्यांचेकडून कायम खरेदी करण्याचे ठरविले आहे. तशा आशयाची बोलणी आमच्या अशिलांच्या सोबत झालेली आहे. सदरची मिळकत ही निर्वैध व बोजाविरहीत असल्याचा भरवसा आमचे अशिलांस विद्यमान मालकांनी दिला असून सरर मिळकतीच्या विक्री व्यवहारास कोणाचीही कसलीही हरकत असल्यास त्याची खातरजमा करणेकामी जाहीर नोटीस प्रसिद्ध करण्याचे काम आमचेकडे दिलेले आहे. त्या मिळकतीचे वर्णन खालीलप्रमाणे.			
मिळकतीचे वर्णन			
मौजे	भूमापन क्र.	क्षेत्र (हे.आर.)	आकार (रु.पैसे)
तलवडे ता.अलिबाग	१८१	जिरायत ०-१०-४० वरकस ०-३१-०० एकूण ०-४१-४०	४.०३
वर वर्णन केलेली मिळकत या जाहीर नोटीसीचा विषय आहे.			
तरी वरील मिळकतीच्या संदर्भात कोणाचाही गहाण, दान, बक्षीस, लिज, फरोत, पोटींग, साठेकार, वहिवाटीचे जाण्योण्याचे मार्ग, वारसा हक्क आदी कोणत्याही प्रकारे हक्क आदी कोणत्याही प्रकारे हक्क व हितसंबंध असल्यास व त्यांची वरील मिळकतीच्या विक्री व्यवहारास हरकत असल्यास त्यांनी त्यांची हरकत योग्य त्या कागदोपरी पुराव्यानिशी ही नोटीस प्रसिद्ध झालेपासून होणाऱ्या १४ (चौदा) दिवसांचे मुदतीत खालील सही करणार यांजकडे कळवावी. येणेप्रमाणे विहीत मुदतीत कोणाचीही कसल्याही प्रकाराची हरकत न आल्यास सदरची मिळकत निर्वैध व विनजोखमी आहे असे समजून आमचे अशिल सदरच्या मिळकतीचा विक्री व्यवहार पूर्ण करतील व मागाहून येणारी कोणीही हरकत आमचे अशिलांवर बंधनकारक राहणार नाही. याची तमाम जनतेने नोंद घ्यावी. हे कळावे.			
सही/-			
अॅड. मानस सुधाकर पाटील मु. आंबेघर, पो. पोयनाड ता. अलिबाग, जि. रायगड मोबा. नं. ७७४३८०९६५३			

वाचकांसाठी निवेदन
कृपीवल वृत्तपत्रातून प्रसिद्ध होणाऱ्या विविध जाहिरातींची शहानिशा करूनच वाचकांनी संबंधितांशी व्यवहार करावेत. वर्तमानपत्रातून प्रसिद्ध जाहिरातीतील उत्पादने, सेवा किंवा त्यासंदर्भातील दावे यांची नागेश पब्लिशर्स प्रा. लि. कोणतीही हमी घेत नाही. त्या मजकुराच्या अथवा दाव्याच्या पूर्ततेसंदर्भातील कोणतीही जबाबदारी नागेश पब्लिशर्स प्रा.लि. चे मुद्रक, प्रकाशक, संपादक किंवा मालक यांच्यावर राहणार नाही, याची कृपया वाचकांनी नोंद घ्यावी.
- मुख्य संपादक

जाहीर सूचना
तमाम जनतेस या जाहीर नोटीसीने कळवण्यात येते की, आमचे आशिलांनी खालील अनुसूचीमध्ये वर्णन केलेल्या मिळकतिचे विद्यमान मालक भगवान नामदेव पाटील यांचेकडून कायम मालकी हक्काने विकत घेण्याचे ठरविले आहे. त्या संदर्भात आम्ही विद्यमान मालकांचे मालकी हक्क तपासत आहोत. सदर मिळकत ही विद्यमान मालकांच्या निर्वैध मालकीहक्काची व प्रत्यक्ष वहिवाटीतील असून ती विष्णूपाच्या त्यास हक्क अधिकार असल्याबाबतचा निवाळा त्यांनी आमच्या आशिलांना दिलेला आहे. मात्र, तरी देखील कोणत्याही व्यक्ती/संस्था सदर मालकता किंवा त्यावरील कोणत्याही भागाच्या संदर्भांमध्ये / विरुद्ध कोणताही हक्क, मालकी हक्क, हितसंबंध, दावा, मागणी आणि/किंवा आक्षेप जसे की, विक्री, अदलाबदल, भाडेपट्टा, कुळवहिवाट, परवाना, विश्वस्त, धारणाधिकार, निवाह, सुविधाधिकार, वासाहक्क, ताबा, जप्ती, गहाण, प्रभार, बक्षीस, प्रलंबित वाद, एफएसआय वापर किंवा अन्यकाही दावे असल्यास त्यांनी तसे सदरच्या लिखित सुचनेसह काढाा लौगल वकील आणि सॉलिसिटर्स, ४था मजला, जलामार्ग ज्योत, जन्मभुमी मार्ग, फोर्ट, मुंबई - ४०० ००१ येथे तसे हक्क, मालकी हक्क, हितसंबंध, दावा, मागणी आणि/किंवा आक्षेपाच्या कागदपत्रांच्या प्रमाणित सत्य प्रतींसह या सूचनेच्या प्रसिद्धीच्या तारखेपासून १४ (चौदा) दिवसांच्या आत कळवाव्यात.

वरील मुदतीत कुणाचीही, कोणत्याही प्रकाराची तक्रार अथवा हरकत न आल्यास सदरची मिळकत ही विद्यमान मालकांच्या निर्वैध व निजोखमी मालकी हक्कांची आहे असे गृहीत धरून आमचे आशील सदरचा खेदी विक्री व्यवहार पूर्ण करतील व मागाहून मुदतीनंतर आलेली कुणाचीही तक्रार अगर हरकत विचारात घेतली जाणार नाही, हे सर्वांस कळवण्यात येते.

अनुसूची (मालमत्तेचे वर्णन)			
नोंदणीकृत जिल्हा व उप-जिल्हा रायगड यांचे कार्यक्षेत्र मधील गाव-पोयनाड, तालुका - अलिबाग, जिल्हा - रायगड येथे स्थित खालील नमूद भूमापन क्रमांक व उपविभाग:			
क्र.	भूमापन क्रमांक	एकूण क्षेत्र (हे.आर.चौ.मी.)	आकार रु. चे.
१.	१२३/१	००.६६.१०	०१.९३/-
२.	१२७/१	००.३९.५०	३.६३/-
३.	१२७/२	००.१९.७०	३.३७/-
४.	१२७/३	००.१०.६०	०.२२/-
५.	१२८/१	००.५१.७०	८.६९/-
६.	१२८/२	००.११.४०	०.३९/-
७.	१२९	००.१२.००	०.१९/-
८.	१३०	००.६७.८०	६.४४/-
९.	१३१/१	००.४७.००	०.८६/-
१०.	१३३/१	०१.७६.००	२८.१२/-
११.	१३७/३/आ/१	०१.७५.००	३.१९/-
१२.	१३७/३/आ/६	००.२०.००	०.५०/-
१३.	१३७/३/आ/७	०१.८९.००	३.१९/-
१४.	१३७/३/ब/२	०३.१७.००	५.०८/-
१५.	१३७/६	००.०२.००	०.०५/-
१६.	१३७/७	००.०१.००	०.०२/-

जाहीर नोटीस		
सर्व लोकांस जाहीर नोटीसीने कळविण्यात येते की, मौजे तिवणे, ता. कर्जत, जि. रायगड येथील खालील वर्णन केलेली शेतजमिन मिळकत आहे. सदरह् मिळकत आमचे अशिलांनी सदरह् मिळकतीचे मालक मनुबाई वारकू देशमुख वगैरे यांचेकडून कायम खरेदी घेण्याचे ठरविले आहे.		
मिळकतीचे वर्णन		
मौजे तिवणे, ता. कर्जत, जि. रायगड येथिल खालील वर्णनाची मिळकत.	गट नं./हिस्सा नं.	क्षेत्र हे.आर.चौ.मी.
१६/३	०-३८-९०	६.८७
	पो.ख. ०-०२-३०	
	एकूण ०-४१-२०	
तरी सदर मिळकती संबंधी कोणाही व्यक्तीचा अथवा कोणत्याही संस्थेचा गहाण दान, बक्षीस, खरेदीखत, कुळहक्क, वहिवाटीचा हक्क, ताबा हक्क, भाडेपट्टा, पोटींग, मुसुपत्र, बोजा अथवा अन्य कोणत्याही प्रकारचा कायदेशीर हक्क हितसंबंध असल्यास त्यांच्या लेखी हरकती अशा हरकतीमध्ये नमुद केलेल्या हक्कांबाबत प्रथमदर्शनी योग्य त्या कागदोपत्री पुराव्यासह खालील सही करणात यांचेकडे ही नोटीस प्रसिद्ध झालेपासुन ०८ दिवसांचे मुदतीत प्रत्यक्ष येऊन अथवा रजिस्टर्ड पोस्टाने पाठवाव्यात या प्रमाणे मुदतीत हरकत न आल्यास सरर मिळकत निर्वैध व बोजावरहित आहे असे समजून आमचे अशिल सरर मिळकतीच्या खेदी विक्रीचा व्यवहार पूर्ण करतील व वरील मुदतीनंतर आलेली कोणतीही हरकत आमचे अशिलांवर बंधनकारक राहणार नाही हे कळावे.		
सही/- ADV. PRATIKSHA BHASE B.L.S; L.L.B. A/4, Jai Nagar Society, Opp. Kinar Society, 52 Bungalow, Court Road, Old Panvel, Dist Raigad 412006 Phone: 9370930781 Email: pratikshabhaseadv@gmail.com		

जाहीर नोटीस

तमाम जनतेस या जाहीर नोटीसीद्वारे कळविण्यात येते की, आमचे अशिलांनी खालील वर्णन केलेली निवासी सदनिका ही मिळकत व त्या निवासी सदनिकेचे मालक / कब्जेदार सौ.रेष्मा रविंद्र व्क्षीकर डा.६०९, रानवडे हॉस्पिटल जवळ, चेंब्रे अलिबाग यांच्याकडून आमचे अशिल कायम स्वरुपी खरेदी करण्याचे ठरविले आहे. तशी बोलणी आमचे अशिल व विद्यमान मालक यांच्यात झालेली आहे व सदर मिळकत ही निर्वैध व बोजाविरहीत असल्याचा भरसा आमच्या अशिलांस विद्यमान मालकांनी दिलेला आहे. सदर मिळकतीच्या मालकी हक्काबाबत शोध घेण्याकरिता व त्या मिळकतीच्या विक्री व्यवहारास कोणाचीही कसलीही हरकत असल्यास त्याची खातरजमा करणेकामी जाहीर नोटीस प्रसिद्ध करण्याचे काम आमच्याकडे दिले आहे. त्या निवासी सदनिका मिळकतीचे वर्णन खालीलप्रमाणे.

मिळकतीचे वर्णन

मौजे -चेंब्रे, ता.अलिबाग, जि.रायगड येथील भुमापन क्रमांक व उपविभाग २२२/२४, २२/२५, २२/२६, २२/२७ या विनशेती मिळकतीवरील ओमकार रेसिडेंन्सी सहकारी गृहनिर्माण संस्था पर्या. विधानगर (पूर्व) चेंब्रे या इमारतीतील ए विंग मधील दुसऱ्या मजल्यावरील मिळकत क्रमांक १७१९/७, सदनिका क्रमांक ७, क्षेत्र ५६५ चौ.फुट (५२.५१ चौ.मी.) प्राप्पचायत चेंब्रे, ता. अलिबाग ही निवासी सदनिका मिळकत या जाहीर नोटीसीचा विषय आहे.

वर नमुद केलेल्या सदर निवासी सदनिकेवर कोणाचाही, कसलाही हक्क हितसंबंध, बोजा, गहाण, दान, बक्षिस, लिज, वहिवाट, वारसा, इजमेट, अदलाबदल, भाडेकारार, पोटींग, अन्नवस्त्र, कोर्ट जप्ती, कार-मत्तार, दावा, खेदीखत, साठेकारार, अखत्यारपत्र अगर कुळव्याही प्रकारचा हक्क अगर हितसंबंध अगर अधिकार असल्यास अशा व्यक्तीने आपला हक्क लेखी पुराव्यासहित ही नोटीस प्रसिद्ध झालेपासून ७ (सात) दिवसांचे आत खालील पत्त्यावर सर्व संबंधीत कागदोपत्री पुरावा घेऊन खात्री पटवून घ्यावी. अन्यथा सदरची निवासी सदनिका मिळकत ही पूर्णपणे निर्वैध, निजोखमी आहे, असे समजून अथवा कोणाचाही हक्क अगर हितसंबंध असल्यास तो त्यांनी जाणीपूर्वक सोडून दिलेला आहे, असे समजून आमचे अशिल खरेदीचा व्यवहार पूर्ण करतील व मागाहून कुणाचीही कसलीही तक्रार आल्यास आमच्या अशिलांवर ती बंधनकारक राहणार नाही. याची तमाम जनतेने नोंद घ्यावी. कळावे.

अलिबाग,

तारीख : २८/०६/२०२६

अॅड. सागर विजय पाटील

ता - मु. धर नं.१६०६

लालाबाग, ब्राम्हण आळी,

ता.अलिबाग, जि.रायगड

अॅड. सागर विजय पाटील
पता - मु. घर नं.१६०१, लालबाग, ब्रान्हण आळी, ता.अलिबाग, जि.रायगड

जाहीर शुद्धीपत्रकाला उत्तर

अॅड. संजीव अनिल घरत, मु. खंडाळे यांनी मंगळवार दि. २३/०६/२०२६ रोजीच्या दै. कृषिवल या वर्तमानपत्रामध्ये पान नं. ७ वर गट नं.३१/१ या मिळकतीमधून ६ मीटर रूंद व ४० मीटर लांब असा वहीवाटीचा रस्ता असल्याबाबत वाचावे असे म्हटले आहे. आमचे अशिल श्री. विकास अनंत विचारे व त्यांचे सह हिस्सेदारांनी कधीही त्यांच्या मिळकतीमधून ६ मीटर रूंद व ४० मीटर लांब असा वहीवाटीचा रस्ता कधीही दिप्पम जयंतीभाई पटेल यांना दिला नव्हता व नाही. तसेच असा स्स्याबाबत कोणताही रजिस्टर करार आमचे अशिलांनी किंवा त्यांच्या सह-हिस्सेदारांनी गट नं. ३१/१ बाबत केलेला नाही. त्यामुळे दिप्पम जयंतीभाई पटेल यांचेकडे त्याबाबत कोणतेही कागदपत्र असतील तर ते त्यांनी आमचे अशिलास किंवा आमहास दाखवावेत. अन्यथा अॅड. संजीव अनिल घरत यांचे अशिलांनी सदरचा व्यवहार. करू नये हे सर्वांस कळावे.

अलिबाग :

ता. २८/०६/२०२६

सही/-

अॅड. शिरीष प.लेले

अलिबाग

जाहीर नोटीस			
सर्वांना या नोटीसने असे कळविणेत येत आहे की, जिल्हा रायगड, तालुका अलिबाग पैकी गांव नागांव येथील श्री प्रविण सुनुथा राऊत, श्री. सुनाभ विजय परळकर, श्रीमती तेजश्री अजय सरदेसाई, सौ.भूतम ऑंकार आगाशे, श्री. कौशिक अजय सरदेसाई वगैरे यांचे समाईक मालकीची खालील वर्णनाची मिळकत असून, सदर मिळकत आमचे अशिलांनी विकत घेण्याचे ठरविले आहे.			
गट नंबर	हिस्सा नंबर	क्षेत्र	आकार
२३५९	१	०-५०-६० पैकी ०-४९-०	२०=८४
सदर ०-४९-०० हे.आर.पॉ. मिळकतीपैकी क्षेत्र ०-२२-९८ हे.आर.पॉ. क्षेत्राची मिळकत			
गट नंबर	हिस्सा नंबर	क्षेत्र	आकार
२३५९		०-४४-०० पैकी ०-३३-६०	१७=१०
सदर ०-३३-६० हे.आर.पॉ. मिळकतीपैकी क्षेत्र ०-०५-२३ हे.आर.पॉ. क्षेत्राची मिळकत			
सदर व्यवहार पूर्ण करणुपैवी सदर मिळकतीमध्ये त्रयस्थ व्यक्तीची काही जडयोग्यीम असल्यास त्याची माहिती मिळविण्याकारिता ही नोटीस देण्यांत येत आहे.			
तरी, सदर मिळकतीमध्ये इतर कोणाचा कोणत्याही प्रकारे हक्कसंबंध असल्यास व सदर व्यवहार होण्यास कोणाचीही हरकत असल्यास सदर व्यक्तीने आपली लेखी हरकत योग्य त्या कागदोपत्री पुराव्यासह खाली सही करणार याचेकडे, ही नोटीस प्रसिद्ध झाल्यापासून आठ दिवसांत नोंदवावी. सदर मुदतीत कोणाचीही हरकत न आल्यास आमचे अशिल सदर व्यवहार पूर्ण करतील व त्यानंतर येणारी कोणतीही हरकत आमचे अशिलांवर बंधनकारक राहणार नाही.			
तारीख : २७/०६/२०२६		सही /	
		अॅड. संजय माधव आचार्य	
		मु.पो.चील	
		तालुका अलिबाग, जिल्हा रायगड	

आजकाल समाजात वावरताना मन सुन्न होते आणि मनात एकच प्रश्न निर्माण होतो ज्या प्रेमाला आपण ईश्वराचे रूप मानले, ते आज इतके स्वार्थी, कपटी आणि रक्तपिपासू कधीपासून झाले ? खरे ‘प्रेम’ तर त्यागात असते, समोरच्या व्यक्तीच्या चेहऱ्यावर निखळ आनंद फुलवण्यात असते. भूतकाळात आपण एकमेकांसाठी जीवाला जीव देणारी, ‘जीवापाड’ प्रेम करणारी अनेक युगल पाहिली आहेत. पण आज त्या पवित्र भावनेची जागा एका भयानक विकृतीने घेतली आहे. जुने लोक म्हणून गेले आहेत की, ‘स्त्रीचे मन आणि पुरुषाचे भविष्य’ कोणालाच कधी ओळखता येत नाही. एक पुरुष कष्टाच्या जोरावर ‘रावाचा रंक’ आणि नशिबाच्या साथीने ‘रंकाचा राव’ही होऊ शकतो. पण स्त्रीच्या मनातील गुपितांचे काय ?

महाभारतातील महान योद्धा कर्णाचे जीवन याचे उत्तम उदाहरण आहे. केवळ एका अनैतिक जन्माच्या शिकव्यामुळे त्याला आयुष्यभर उपेक्षा आणि वेदना सहन कराव्या लागल्या. जेव्हा त्याच्या जन्माचे हे कटू सत्य स्वतः मातेने कुंतीने त्याच्यासमोर उघड केले, तेव्हा तो मनाने पूर्णपणे खचून गेला. त्या उद्दिग्ध आणि उबळलेल्या मनःस्थितीत त्याने कुंतीला विचारले, ‘माझ्या जीवनाचे हे रहस्य एवढे दिवस तू मनात का लपवून ठेवलेस?’ सत्य खूप उशिरा समोर आले होते. याच संतापातून कर्णाने समस्त स्त्री जातीला एक भयंकर शाप दिला की, ‘यापुढे कोणत्याही स्त्रीच्या पोटात कोणतेही गुपीत कधीच लपून राहणार नाही.’

स्वातंत्र्याचा स्वैराचार
पण आजच्या आधुनिक युगात स्त्रीच्या मनातील रहस्ये जेव्हा एखाद्याच्या

‘प्रेम’ की वास्तवनेचा खेळ ?

कर्माचा अटळ सिद्धांत आणि आजची भरकटलेली तरुणाई..!

काटा आला. आजच्या तरुणाईची मानसिकता कोणत्या टोकाला गेली आहे, याचे हे एक विदारक आणि भयंकर उदाहरण आहे. एका बाजूला सुखवस्तू, उच्चभ्रू, गर्भश्रीमंत कुटुंबातील तरुणाशी ठरलेले लग्न... आणि दुसऱ्या बाजूला प्रियकराच्या साथीने त्याच ठरलेल्या नवऱ्याचा काटा काढण्यासाठी रचलेले क्रूर षडयंत्र! जर ते लग्न मनासारखे नव्हते, तो मुलगा पसंत नव्हता, तर स्वतःच्या आई-वडिलांना विश्वासात घेऊन स्पष्ट नकार देणे ही त्या मुलीची पहिली जबाबदारी होती. पण तसे न करता, लोहगडाच्या कड्यावरून ढकलून

 श्री. धनंजय शेटये

देऊन, एका हसत्या-खेळत्या कुटुंबातील निरपराध तरुणाचा जीव घेऊन या विकृत मानसिकतेने नक्की काय मिळवले ?

माणसाच्या क्रूर कर्माची फळे याच जन्मी, याच मातीत भोगावी लागतात. ‘कर्म’ कधीच आपला मार्ग चुकत नाही. आपण स्वतःला कितीही शहाणे किंवा ‘शांती’ समजत असलो, तरी आपले अंतर्मन आपले पाप कधीच लपवून ठेवू शकत नाही. नियती कधीच कोणाची पाठ सोडत नाही.

आता आयुष्यभरासाठी ‘गुन्हेंगार’

हा कलंक कपाळावर लावून तुरुंगाची हवा खावची की फासाच्या दोरावर लटकून स्वतःचे आयुष्य संपवायचे, हे येणारा काळच ठरवेल. पण एका जीवापाड प्रेम करणाऱ्या व्यक्तीचा असा क्रूरपणे बळी घेणाऱ्या त्या ‘रक्तपिपासू वृत्तीला’ काय म्हणावे ? एखादा कसाईमुद्दा प्राण्यांची हत्या करताना क्षणभर विचार करत असेल, पण या स्वार्थी प्रेमत्रिकोणात अडकलेल्या प्रियसीचे कृत्य ऐकून मानवतेची मान शरमेने खाली गेली आहे. या घटनेमुळे आज समाजात वावरणारे सच्चे प्रेमी युगलसुद्धा आपल्या प्रेमाच्या भविष्याबद्दल क्षणभर विचार करायला प्रवृत्त झाले असतील. या सडत चाललेल्या मानसिकतेचे मूळ शोधायचे झाले तर आजच्या समाजातील पालकांचे वयात येणाऱ्या मुलांकडे होणारे दुर्लक्ष हेच प्रमुख कारण आहे. ‘व्यक्ती स्वातंत्र्याचा’ नावाखाली आज स्वातंत्र्याचा निव्वळ स्वैराचार माजला आहे. तरुणाईला हक्कांची जाणीव आहे, पण कर्तव्यांची आणि संस्कारांची पूर्णपणे विसर पडली आहे. आजची पाश्चात्य धर्तीवर चाललेली शिक्षणपद्धती, कुटुंबातील वाढते ताणतणाव आणि समाजातील खोटी प्रतिष्ठा (मानापमान) यांमुळे आजची पिढी गुन्हेंगारी जगताच्या छायेत वेगाने गुरफटत चालली आहे.

प्रेम डोळस असावे, आंधळे नव्हे!

मग प्रश्न पडतो, प्रेम करणे पाप आहे का ? तर मुळीच नाही! पण प्रेम हे नेहमी ‘डोळस’ असायला हवे. ‘प्रेम आंधळे असते’ असे म्हणून आपण ज्या विकृतीचे उदात्तीकरण करतो, त्याच आंधळेपणाच्या आडोश्याने आज विश्वासाचा मोठा घात होत आहे. मुळात, प्रेम कधीच अटी ठेवून किंवा ठरवून केले जात नाही, ते तर दोन जीवांमध्ये आपसूकच अंकुरत असते. जे ठरवून केले जाते, त्याला प्रेम म्हणत नाहीत, तो केवळ एक ‘व्यवहार’ असतो! आणि अशा व्यवहारात नेहमी पैसा, संपत्ती, स्वार्थ आणि शारीरिक आकर्षण डडलेले असते. खऱ्या प्रेमात या गोष्टींना थारा नसतो. म्हणूनच शहाणपण यातच आहे की, आपण ज्याच्यावर प्रेम करतो त्याच्या मागे धावण्यापेक्षा, ‘जी व्यक्ती आपल्यावर जीवापाड प्रेम करते’ तिच्यासोबत आपले आयुष्य व्यतीत करावे. कारण, कधी कधी आपण ज्याच्यावर अपार प्रेम करतो, त्याला आपल्या प्रेमाचे ‘अजीर्ण’ होते; त्याला आपल्या भावनांची खरी किंमत कधीच कळत नाही. पण जे आपल्यावर निस्सीम प्रेम करतात, ते मात्र आयुष्याच्या शेवटच्या स्वासापर्यंत प्रेम, जिन्हाळा आणि आत्मीयता जपत सावलीसारखे सोबत राहतात. **

तीर्थन नदीच्या खोऱ्यात शिरलो. समुद्रसपाटीपासून रोज आम्ही वरवर चढत होतो. तितके तापमान कमीकमी होत होते. अर्थात हलका स्वेटर आणि डोक्याला तिथेच घेतलेला स्कार्फ पुरे होत होते. रात्री जास्त गरम व्हायचे. आम्ही जितक्या ठिकाणी होम स्टे मधे राहिलो तिथे जाड जाड स्वेच्छ पांघरणांची सोय होती. या भागात एसी सोडा, रूममध्ये पंखेही नाहीत, म्हणजे गरजच पडत नाही. त्या गरम दुल्या पांघरून झोपण्याची एक और मजा होती.

आज पाच सहा तासांचा अवघड प्रवास करून आम्ही बंजार तालुक्यात पोहोचलो. तीर्थन नदीच्या काठावरील गुशैनी गावात आमचा मुकाम असणार होता. हिमाचल मध्ये सगळेच प्रवास अवघड. एका मागोमाग एक पर्वत आपण चढत असतो. चढ उतार, उंच पर्वत रांगा, पोटात खड्डे पाडणाऱ्या दऱ्या हे सततचे दृश्य. वरून खाली पाहताना आपण हा असा मार्ग पार करून आलो ? असा स्वतः लाच अर्चबित करणारा रोजचा प्रश्न.

अर्थातच हवामुद्दा लहरी. अचानक काळे ढग अवतरत आणि बसून जात. लगेच हवा आणखी थंड व्हायची. हा खेळ सारखाच सुरू असायचा.

आज गुशैनी गावात शिरताना असाच मौसम बदलला. आमचा ड्रायव्हर पार्किंग सोधत असताना पावसाची एक जोरदार सर आली. एका बाजूला डोंगरकडा आणि दुसऱ्या बाजूला तीर्थन नदीचा वेगवान प्रवाह. ठायी ठायी हॉटेल्स. एकीकडे हे सगळे नजरेत साठवत असताना मन रेनकोट काढायला हवा याही घालमेलीत अडकले होते. तेवढ्यात पावसाचा जोर कमीच झाला आणि “चला, चला, सामान सोडा, आणतील त्यांची माणसे तुम्ही सगळे पटकन चालायला सुरुवात करा,” अशी सौरभची घाई सुरू झाली.

त्याच्या मागे निघालो. तो आपला नदीकडे वळला. आश्चर्याने पाहिले समोर तर अक्षरशः नदीच्या पात्रात सुद्धा हॉटेल्स होती. यातल्या कोणत्या तरी स्टे मधे जायचे असावे असा विचार करून निघालो. गाडी लांब उभी, मुख्य रस्त्यावरून दगडगोट्यांच्या पावऱ्या उतरून एका लोखंडी पुलावर चढलो. पाऊस होताच त्यामुळे नदीचा आनंद घ्यायला थांबण्याचा प्रसन्न नव्हता. पूल संपल्यावर फक्त लहानमोठे गेटे होते त्यांच्यावरून तोल सांभाळत पुढे गेलो मग एक एक लाकडी पूल लागला. देखणा होता परंतु या अजब रस्त्यावरून करत असलेल्या कसरतींमधे आम्ही इतक्या गडबडून गेलो की विचाररूच नका. लाकडी पूल गेला मग पुन्हा दगड मातीचा चढ. वास्तविक नदीच्या पात्रातून आम्ही वाटचाल करत होतो, एका बाजूला या पात्रात असलेले मोठमोठे दगड खुणावत होते पण त्याचा आनंद आम्ही नंतर घेतला. प्रथम तर हैराण होत, थंडीने कुकडुडत आणि पावसात घसरण्याची भीती मनात घेऊन आम्ही कधी हॉटेल गाठतो अशा फिकिरीत होतो. नदी पार करून इतर वाटेतील हॉटेलस पार करत सर्वात उंचावर आमचे होम स्टे होते. न बांधलेल्या अस्ताव्यस्त दगडमातीच्या पायऱ्या चढताना हाताने धरायला बाजूने काहीच नसताना मुकामी

पोहोचताना आमची पार वाट लागली. पावसाने माती निसरटी झाली होती. त्यावरून पडण्याची प्रचंड भीती वाटली. दीपा आमचा खंबीर आधार झाली. तिचा हात धरून मेटाकुटीने आम्ही मुकाम गाठला आणि तिथेच आधी खुर्चींमधे हुरश करून बसलो. दीपा एकेकीला छान हात देऊन खेचून घेत होती.

अशा प्रकारे आल्यामुळे आम्ही आधी तर सौरभवर भडिमार सुरू केला. “अरे कसं रे हे हॉटेल निवडलेस तू?” आम्ही सगळ्याच

सिनिअर सिटीझन्स असताना सोपे ठिकाण हवे होते ना ? वगैरे वगैरे.

एकदा दम निवाला मग आपापल्या खोलीतून बाहेर पाहू लागलो. बालकनीत गेलो. आणि आपण आहोत त्या ठिकाणचे सौंदर्य नजरेत भरलेच. दोन पर्वतांच्या मध्ये आम्ही होतो. खोलीच्या मागे असलेला पर्वत तर सहज चढायला लागावे इतका जवळ. थोडेसे चढून गेलोसुद्धा. हॉटेलमधील पोरं तर धावत जाऊन वरून काही घेऊन येत होती. काय आणतोस रे विचारल्यावर “धनिया” म्हणाला. खोलीच्या समोरच्या बाजूला वेगवान वाहणारी नदी, तिच्यापलिकडे रस्ता आणि त्याला लागून पर्वत. काय देखावा होता सांगू!!

आणखी एक आनंद आमचे लक्ष जाण्याची वाट पाहत होता. आवारात एका कडेने अगदी आम्ही चढून आलो तिथेही प्लम, सफरचंद आणि अक्रोडाची भरपूर झाडे होती. आम्ही हरखूनच गेलो. कोवळी फळे लगडली होती. एकेका झाडाची, फळांची दखल घेत तिथेच रमून गेलो. बाजूला बऱ्याच वनस्पती होत्या. त्यांचे वेगळपण नोंदवल्यावर समजले ती गांज्याची

रोपे होती. इथे येणार हिमाचलमध्ये कळल्यावर याविषयी कोणीतरी बोलले होते. आयुष्यात पहिल्यांदा गांज्याची उत्पत्ती बघायला मिळाली.

अशा आम्ही खुश झालेल्या पाहून सौरभ म्हणाला, “आता जागेविषयी तक्रार नाही ना ? काळ पावसाने गोंधळ केला सगळा. नाहीतर तो सगळा मार्ग फोटो घेत, नदीचा आनंद घेत शांतपणे आलो असतो तर इतका कठीण नसता वाटला.”

जागा, परिसर आडवळा निश्चित, मात्र तो रस्ता आमच्यासाठी नक्कीच खूप कठीण होता. दोन दिवसांच्या आमच्या मुकामात जितक्या वेळा तो पार केला, प्रत्येक वेळी प्राण कंठाशी

आल्यासारखेच वाटले बाई. असो.

संध्याकाळ बागेत मनमुराद फिरणे आणि नंतर येथील सुग्रास जेवणाचा आस्वाद घेत गेली. इथेही गुलाबाचे ताटवे होतेच त्याशिवाय शुभ्र डेलिया अपरपार फुलला होता. हे सान्निध्य नेहमीच सुखकर असत.

निवात होतो, जेवणाला जाण्याआधी सौरभच्या बालकनीत महफिल जमली. गप्पा, अनुभवांची देवघेव, सुंदर गाणी, स्वालिखित वाचन वेळ धावत निघून गेली. जेवणानंतर उद्याच्या कार्यक्रमाची रूपरेषा ऐकून आजच्या दिवसाची सांगता झाली.

●क्रमशः

नवी क्षितिजं

आज आपण ज्या काळात जगत आहोत, तो बदलांचा काळ आहे. प्रत्येक क्षेत्रात नवनवीन संधी निर्माण होत आहेत. परंतु या संधींचा लाभ घेण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी आणि पालकांनी पारंपरिक विचारसरणीतून बाहेर पडणे आवश्यक आहे. कारण आज केवळ पदवी मिळवून चालत नाही, तर कौशल्याधारित शिक्षण ही काळाची गरज बनली आहे.

पूर्वी करिअर म्हणजे डॉक्टर, इंजिनिअर किंवा सरकारी नोकरी इतक्याच मर्यादित संकल्पना होत्या. पण आता परिस्थिती पूर्णपणे बदलली आहे. बँकिंग, फायनान्स आणि विमा, डिजिटल टेक्नॉलॉजी, डेटा ऑनॅलाटिक्स, आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स, तसेच ग्रीन एनर्जी यांसारख्या क्षेत्रांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर करिअरच्या संधी उपलब्ध होत आहेत. त्यामुळे सकारात्मक दृष्टीकोनातून पाहणे आवश्यक आहे.

विशेषतः क्षेत्राकडे पाहिले, तर देशाच्या अर्थव्यवस्थेच्या वाढीसोबत या क्षेत्राचा विस्तार झपाट्याने होत आहे. बँकिंग सेवा, विमा योजना, गुंतवणूक सल्ला, डिजिटल पेमेंट्स यांसारख्या अनेक विभागांमध्ये प्रशिक्षित मनुष्यबळाची गरज वाढत आहे. त्यामुळे योग्य प्रशिक्षण आणि कौशल्ये आत्मसात केल्यास या क्षेत्रात उज्ज्वल भविष्य घडवता येऊ शकते.

तसेच, सौर ऊर्जा आणि पर्यावरणपूरक तंत्रज्ञान हेही उद्याचे महत्त्वाचे क्षेत्र ठरत आहे. वाढती ऊर्जा गरज आणि पर्यावरणाचे संरक्षण यामुळे सौर पॅनल, ऊर्जा व्यवस्थापन आणि संबंधित तंत्रज्ञानात रोजगाराच्या नव्या संधी निर्माण होत आहेत. त्यामुळे विद्यार्थ्यांनी या

क्षेत्रातही करिअरचा विचार करणे गरजेचे आहे.

या बदलत्या परिस्थितीत विद्यार्थ्यांनी स्वतःला सक्षम बनवणे अत्यंत आवश्यक आहे. त्यासाठी केवळ अभ्यासावर भर न देता, संवाद कौशल्य, तांत्रिक ज्ञान, समस्या सोडवण्याची क्षमता आणि आत्मविश्वास या गुणांचा विकास करणे गरजेचे आहे. इंटरनशिप, ऑनलाईन कोर्सेस आणि प्रत्यक्ष अनुभव यांद्वारे स्वतःची तयारी अधिक भक्कम करता येते.

पालक आणि शिक्षकांनीही विद्यार्थ्यांना योग्य मार्गदर्शन करणे आवश्यक आहे. विद्यार्थ्यांच्या आवडी-निवडी समजून घेऊन त्यांना योग्य दिशा देणे, नव्या क्षेत्रांची माहिती देणे आणि अपयश आले तरी त्यांना प्रोत्साहन देणे ही त्यांची जबाबदारी आहे. कारण योग्य वेळी दिलेले मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांचे आयुष्य घडवू शकते.

शेवटी, एक गोष्ट लक्षात ठेवणे आवश्यक आहे. बदल हा निसर्गाचा नियम आहे. जो बदल स्वीकारतो, तोच पुढे जातो. त्यामुळे भीती न बाळगता, आत्मविश्वासाने आणि सकारात्मक दृष्टीकोन ठेवून विद्यार्थ्यांनी पुढे जाणे आवश्यक आहे.

नवे बदल स्वीकारा, नवी कौशल्ये आत्मसात करा आणि आपल्या उज्ज्वल भविष्यासाठी नवी आशा निर्माण करा. **

महाराष्ट्र शासनाने सुरू केलेली मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजना ही केवळ आर्थिक मदतीची योजना नसून राज्यातील महिलांच्या सामाजिक, आर्थिक आणि कौटुंबिक सक्षमीकरणाला महत्त्वपूर्ण उपक्रम ठरली आहे. या योजनेमुळे लाखो महिलांना दरमहा मिळणारी आर्थिक मदत त्यांच्या दैनंदिन गरजा भागविण्यासाठी, मुलांच्या शिक्षणासाठी, आरोग्य खर्चासाठी आणि घरगुती गरजांसाठी मोठा आधार ठरली आहे. कित्येक भगिनींचा निमा हसा याच पैशातून जात आहे. त्यामुळे मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजना चा हसा एका ठराविक तारखेला देण्याची तरतूद शासनाने केली पाहिजे. त्यामध्ये विसांगती आढळते. अनेकदा सोशल मीडियावर किंवा राजकीय चर्चांमध्ये ‘लाडकी बहीण योजना बंद होणार’ अशा अफवा पसरवल्या जातात. मात्र,

लाडकी बहीण योजना हवीशी!

कोणतीही लोककल्याणकारी योजना सरकार एका दिवसात किंवा कोणत्याही प्रक्रियेशिवाय बंद करू शकत नाही. अशा योजनांबाबत शासनाला आर्थिक, कायदेशीर, सामाजिक आणि राजकीय अशा अनेक पैलूंचा विचार करावा लागतो.

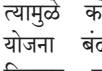
आजही समाजातील अनेक महिला आर्थिकदृष्ट्या कुटुंबावर अवलंबून आहेत.

अशा महिलांना नियमित आर्थिक मदत मिळाल्याने त्यांचा आत्मविश्वास वाढला आहे. छोट्या-मोठ्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी दुसऱ्यांवर अवलंबून राहण्याची वेळ कमी झाली आहे. अनेक महिलांनी या पैशातून बचत करण्यास सुरुवात केली, तर काहींनी लघुउद्योग किंवा घरगुती व्यवसायालाही चालना दिली आहे.

या योजनेचा परिणाम केवळ आर्थिक नाही तर सामाजिकदेखील आहे. महिलांचा घरातील निर्णयप्रक्रियेत सहभाग वाढला आहे. त्यांच्या मताला महत्त्व मिळू लागले आहे. आर्थिक मदतीमुळे महिलांमध्ये सुरक्षिततेची भावना निर्माण झाली असून त्यांच्या सन्मानात भर पडली आहे. योजना बंद करणे इतके सोपे नाही. एकदा एखादी

योजना लाखो लाभार्थ्यांपर्यंत पोहोचली की ती बंद करण्याचा निर्णय कोणत्याही सरकारसाठी अत्यंत संवेदनशील ठरतो. कारण अशा निर्णयाचा थेट परिणाम लाखो कुटुंबांवर होतो.

त्यामुळे कोणतेही सरकार योजना बंद करण्याऐवजी तिच्यात सुधारणा करणे, पात्रता निकष बदलणे किंवा अंमलबजावणी अधिक प्रभावी करणे असे पर्याय अधिक पसंत करते. लोकशाही व्यवस्थेत जनतेचे मत अत्यंत महत्त्वाचे असते. लाखो महिला या योजनेच्या लाभार्थी असल्यामुळे त्यांच्या भावना आणि अपेक्षांचा विचार शासनाला करावाच लागतो. त्यामुळे अशा

 निलेश साठे

योजनेबाबत कोणताही मोठा निर्णय घेताना व्यापक विचार आणि प्रक्रिया आवश्यक असते. महिलांच्या हातात नियमित पैसा आल्याने स्थानिक बाजारपेठेत खरेदी वाढते. किराणा दुकाने, औषधांची दुकाने, लहान व्यावसायिक आणि स्थानिक सेवा क्षेत्रालाही त्याचा फायदा होतो. म्हणजेच या योजनेचा सकारात्मक परिणाम स्थानिक अर्थव्यवस्थेवरही दिसून येतो.सोशल मीडियावर अनेकदा आधार नसलेल्या पोस्ट, व्हिडिओ किंवा संदेश व्हायरल होतात. ‘योजना बंद झाली’, ‘पैसे बंद होणार’, ‘नवीन नियम आले’ अशा बातम्यांवर विश्वास ठेवण्यापूर्वी शासनाच्या अधिकृत घोषणांची खात्री करणे आवश्यक आहे. अफवांमुळे लाभार्थ्यांमध्ये अनावश्यक संभ्रम निर्माण होतो.

मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजना ही केवळ आर्थिक सहाय्य योजना नसून महिला

सक्षमीकरण, सामाजिक सुरक्षा आणि लोककल्याणाचा महत्त्वाचा भाग आहे. त्यामुळे कोणतेही सरकार अशी योजना कोणतीही प्रक्रिया न करता अचानक बंद करू शकत नाही. भविष्यात योजनेत बदल, सुधारणा किंवा पात्रतेचे निकष बदलू शकतात, परंतु योजना बंद करण्यासंदर्भातील कोणत्याही दबाव्यावर अधिकृत सरकारी घोषणा होईपर्यंत विश्वास ठेवू नये. आणि विशेष म्हणजे ही योजना सरकारने स्वतःहून आणलेली आहे. कोणतीही लाडकी बहीण मुख्यमंत्र्यांकडे जाऊन अशा प्रकारची योजना सुरू करा अशी म्हटलेली नाही. त्यामुळे जोपर्यंत या सरकारला सत्तेमध्ये राहायचं आहे तोपर्यंत ही योजना चालूच राहिली पाहिजे. भविष्यात एखादे नवीन सरकार आले तर ते ठरवेल की ही योजना चालू ठेवायची की बंद करायची. योजनेा बंद केली तर त्याचे परिणाम त्यांना भोगावे लागतील. **

केवल ‘वाणी’ तरी असावी ‘केविलवाणी’ नको

आपल्या राज्यातील एक महत्त्वपूर्ण शाळेत पाहुणे म्हणून गेल्यावर आलेला अनुभव आणि एक डोळ्यादेखत घडलेले उद्बोधन लिखित स्वरूपात देत आहोत. तसे या शाळेत वर्षातून तीन चार कार्यक्रम होत असतातच पण संस्थाचालकांना पुढच्या वेळेला येऊ असे सांगत असायचो. यावेळेला शाळेच्या पहिल्या दिवसाचा कार्यक्रम आयोजित केला होता. संस्थाचालकांनी आदल्या दिवशीच चहापानाचा कार्यक्रम आयोजित केला होता. आम्ही शाळेच्या पहिल्या दिवशीच्या कार्यक्रमाला आग्रह झाल्यामुळे हजार राहण्याचे ठरवले. शाळेच्या पहिल्या दिवशीच्या कार्यक्रमाला उपस्थित राहिलो. सर्व शिस्तबद्ध होते. संस्थाचालकांनी अगोदरच अन्य शिक्षक आणि पदाधिकारी यांना हजार राहण्याचे सक्तीचे केले होते. विद्यार्थी तर बिचारे त्यांना निवड करण्याचे स्वातंत्र्य नव्हते. शाळेच्या पहिल्या दिवसाची सुरुवात कार्यक्रमाने झाली. वंदेमातरम आणि राष्ट्रवंदना झाली, सरस्वती स्तवन झाले. का कोण गाणे आमच्या बाजूला उपस्थित असलेल्या मुख्याध्यापक, राष्ट्रवंदना मध्येच पुटपुटताना दिसले. एकतर त्यांना पूर्ण येत नसेल किंवा ते विसरले असावेत. पण अन्य मात्र आपल्या नियंत्रित आवाजात आमच्यासकट राष्ट्रगान सरस्वती गायन स्तवन करत होते. या कार्यक्रमानंतर आम्ही सगळे स्थानापन्न झालो. आमच्या बाजूला संस्थाचालक त्यांच्या बाजूला मुख्याध्यापक व त्यांच्या बाजूला अन्य पदाधिकारी होते. आम्ही खुर्चीवर बसताना आमच्या मागच्या फ्लकांवर ‘मराठी असे आमुची मातृभाषा, अभिमान असे आम्हाला याचा’ असा सुविचार सारखे गौरव वाक्य होते. ते वाचताना आम्हाला खूप अभिमान वाटला, आनंद झाला.

कार्यक्रमाला सुरुवात तर झाली होती आणि बोधपर?भाषणे झाली. मुख्य पाहुणे म्हणून आमचे भाषण होणार आहे असे अगोदरच जाहीर झाले होते. मुख्याध्यापकांच्या भाषण सुरू झाले त्यांनी भाषण सुरू करण्याअगोदर कर्मचारी शिक्षक संस्था पदाधिकारी यांच्याबाबत दिग्गत झालेले आहेत त्याबाबत शोक व्यक्त केले. त्यांच्या शोकपर भाषणात इंग्रजीतला शॉक बसण्यासारखे होत होते. मुख्याध्यापक वाचून भाषण करत होते. परंतु ते वाचत असलेल्या भाषणातून मराठी मराठी शोकमग्न झाली आहे असे वाटत होते. त्यांनी भाषणात उच्चारलेल्या अनेक शब्दांतून भाषेची हत्या कशी केली जाते असेच सांगितले जात होते. एक दोन महत्त्वाच्या पदाधिकाऱ्यांच्या जवळच्या नातेवाईकांची नावे सुद्धा महागुरूजींनी योग्य पद्धतीने घेतली नाही. फार काही बदल केला नाही पण दयाळनाच नाव घ्यायच्या ऐवजी दयाळूनाच असा उल्लेख करणे पारलौकिकच्या ऐवजी पारलौकिक असा उल्लेख करणे इ. ते शब्द

होते. हे भाषण वाचताना करताना मुख्याध्यापकांना वेगळे काही वाटत असल्याचे दिसत नव्हते. भाषण लिहितांना किंवा कोणीतरी लिहून दिले असले तरी त्याबाबत वाचताना ती जाणीव व्हायला पाहिजे होती. ती जाणीव मुख्याध्यापकांना समोरच्या असलेल्या अन्य शिक्षकांच्या हावभावांवरून झाली असावी. त्यांच्याबाजूचे संस्थाचालकांची चुळबुळ सुद्धा त्यांना सूचक वाटली असावी. पण त्यांनी ‘चालू’ असलेले भाषण वाचून संपवले. आता एवढे भाषेचा छळवाद केल्यानंतर आम्ही काय बोलावे असा प्रश्नच होता. मधाशी मागच्या फ्लकांवरील भाषा गौरव वाक्याने उर भरून आला होता. आता उर पिटवावे का असा प्रसंग होता. आम्ही संस्थाचालकांचे आभार मानले आणि मुख्याध्यापकांना आमच्या संवेदना पोहचवल्या. एव्हाना मुख्याध्यापकांच्या लक्षात आले होते की मराठी भाषेचे आपले अज्ञान उघडे पडले आहे. आम्ही भाषेचा मुद्दा भाषणात न राहून मांडलाच. महत्त्वपूर्ण शाळांची जबाबदारी मोठी आहे. भाषेचा उपमर्द करणाऱ्यांना

शिकवायची पण इथे भाषेचा अपमान शाळा आणि मुख्याध्यापकांनी केला तर कोणाकडे दाद मागायची या आमच्या वाक्यावर समोर असलेल्या शिक्षकांतून उत्कृष्ट प्रतिक्रिया उमटली त्यांनी मुख्याध्यापकांकडे नाराजी व्यक्त केली. काहींनी ही नाराजी थोडी घाबरत घाबरत व्यक्त केली. मुख्याध्यापकांना राग येणार नाही याची खात्री करतच मुख्याध्यापकांना राग आला आणि त्यांनी निर्लंबित केले तर! या सर्वांचा विचार नाराजी नोंदवणाऱ्यांनी केला. त्यातल्या एकाने तर महागुरूजी भाषाप्रेमी आहेत. साधी भेळ मागवली तरी त्या भेळ गुंडाळलेल्या पेपर सुद्धा वाचतात. त्यांना भेळ साहित्यापेक्षा ते पेपरसाहित्य प्रिय वाटते. काहींनी संमिश्र प्रतिक्रिया दिल्या. आम्ही आमचे भाषण आटपत घेतले. मुख्याध्यापकांना आपण शिकवू शकत नाही यांचे भान आम्हाला होतंच पण भाषेबाबत कोणीही असे करू नये. एवढा निषेध नोंदवला. संस्थाचालकांना नमस्कार करून आम्ही त्यांची संमती घेऊन कार्यक्रमालातून निघून गेलो. आभाराचे कार्यक्रम चालू असताना मुख्य गुरूजींनी माईकचा ताबा घेत भाषण वाचत असतानाची चूक मान्य केली आणि भाषण लिहून देणाऱ्या शिक्षकांनी अशुद्ध लेखन केले. नावे चुकीची झाली त्यामुळे असे वाचले गेले. याबाबत दिलगिरी व्यक्त केली. हे आम्हाला नंतर कळाले. मुख्याध्यापकांना हे असे मराठी लिहून देणाऱ्याचा शोध घेण्यासाठी एखादी समिती नेमावी का? याबाबत चिंतन चर्चा चालू आहे. ही सुद्धा माहिती आताच कळाली आहे.

आता प्रश्न एवढाच आहे. मातृभाषा केवळ ‘वाणी’ म्हणून तरी वापरावी. त्याला ‘केविलवाणी’ करू नये.

मोहोव

जीवनानुभव उलगडणारा...

बहावा, हा शुभदा अभ्यंकर यांचा काव्यसंग्रह पुण्याच्या बीज पब्लिकेशन्सने देखण्या रूपात प्रकाशित केला आहे. या काव्यसंग्रहाला ज्येष्ठ कवयित्री आणि लेखिका संजीवनी बोकील यांची प्रस्तावना लाभली आहे. ‘‘बहावा : स्त्री जीवनाचा एक लोलक’’ या शीर्षकान्वये यांनी शुभदा अभ्यंकर यांच्या व्यक्तिमत्त्वाविषयी आणि त्यांच्या बहरणाऱ्या काव्याचे सविस्तर विवेचन केले आहे. त्यांच्या मते,

‘‘बहावा’’ या शीर्षकातूनच कवयित्रीचे सौंदर्यलोलुप, निसर्गविधी व्यक्तिमत्त्व जाणवू लागते. या कवितासंग्रहातील बहुसंख्य कविता या तिच्या अंतर्मनात चाललेल्या कोलाहलाचे प्रतिध्वनी आहेत. एका सुविद्य आधुनिक स्त्रीच्या मनात चाललेल्या उलघातीचा आवाज यातून स्पष्ट ऐकू येत आहे. शुभदा अभ्यंकर यांच्या सविस्तरपणे, सोदाहरण स्पष्ट करून शेवटी शुभदा यांना दिव्यांच्या प्रकाशवाटेसाठी अनेक शुभेच्छा व्यक्त केल्या आहेत. शुभदा अभ्यंकर यांनी आपले ‘मनोगत’ व्यक्त केले आहे. त्यांच्यामते, आयुष्याच्या कोणत्याही वळणावर, कोणत्याही वयात आपल्या स्वप्नांचा मागोवा घेता येतो. मात्र त्यासाठी लागते इच्छाशक्ती आणि कष्टाची तयारी. वाढत्या वयात आई-वडिलांचा परिसरस्पर्श झाल्याने मला स्वप्ने बघण्याची आणि धडपडण्याची उमेद प्राप्त झाली. मात्र आता त्यांची उणीव त्यांना तीव्रतेने जाणवते आहे. या काव्यसंग्रहात एकूण ६२ कविता समाविष्ट आहेत. अप्रतिम मुखपृष्ठ आणि पुस्तक मांडणी एम.एस. एटरप्रायझेस, पुणे यांची आहे.

परीस या पहिल्या कवितेत कवयित्रीने आठवणींचा कप्पा उघडला आहे. कवितेची जुनी पुराणी वही सापडली आहे. आपल्यावर बाबांमुळे काय परिणाम झाला ते शेवटी कवयित्री सांगते आहे.

कवितेचे आंदण पदरात देऊन तुम्ही रिते झालात शब्दांना माझ्या बाबा, असा सोनस्पर्श देऊन गेलात...

बहावा या अप्रतिम कवितेत शेवटी कवयित्री म्हणते.

किती शिकवतो सहजपणाने फुलणारा हा पीत तर दुःख वेदना असोत लाखो तरी जीवनी रां भरू!!

‘‘जेन झी’’ या कवितेत कवयित्रीने (जी शिथिलकाही आहे) आपल्या कवितेतून युवा पिढीच्या इंग्रजीमिश्रित मराठी भाषेची छान ओळख

बहावा

करून दिली आहे. त्यांच्याकडूनही काही नवीन शिक्ू असे शेवटी म्हटले आहे. आतला दिवा, या कवितेत आयुष्याविषयीचे चिंतन आहे.

प्रवासाचा आनंद घेत सदा पुढे जाता यावं माणूस म्हणून जगताना मोठंही होता यावं

पान, ऋतू या कविता निसर्गाचे अप्रतिम वर्णन ऐकतानाच रसिकाला अंतर्मुख करतात. कविते, या कवितेत कवयित्री कवितेची म्हणजेच प्रतिभेची प्रतीक्षा करीत आहे म्हणून शेवटी ती म्हणते ..

प्रतीक्षा करीन तुझी, पण इतके दिवस लावू नको.. कविते तू येण्यासाठी जन्म अवघा घेऊ नको ...

सामान्यपणे वयाची चाळिशी ओलांडली की चप्पा लागतो. हा चप्पा घेतल्यामुळे किंवा नंतर नंबर बदलल्याने, चप्पा बदलला की दृष्टी सुधारते, पण दृष्टिकोनाचे काय? असा सार्थ प्रश्न कवयित्री विचारते. म्हणून शेवटी नेमकेपणाने म्हणते, **चप्प्यातून पाहिल्यानंतर, आपली दृष्टी होते नितळ! तसा माणसांकडे पाहायला हवा दृष्टिकोन निर्मळ!** ...अनामिक ..कोणी.. ही कविता, विज्ञानाची उपासना करणारी आणि वैज्ञानिक दृष्टिकोन असलेली कवयित्री श्रद्धा-अंधश्रद्धा यांच्या बाजाराचे नेमके वर्णन करते आणि देव संकल्पनेविषयीचे आपले मनोगत या दीर्घ कवितेत मांडते आहे.

पाऊस दाखल, आता सजगता हवी...

संतांनी पाण्याला तीर्थ मानले. तीर्थ जसे आपण आदराने आणि मर्यादित प्रमाणात प्राशन करतो तसेच पाणीही आदराने वापरले पाहिजे, ही संतांची शिकवण आपण विसरलो आहोत. त्याचीच शिक्षा आपल्याला दुष्काळाच्या रूपाने मिळते. आता पावसाळा सुरू झाला आहे. त्यामुळे समाजातील प्रत्येक घटकाने त्याच्या निराकरणार्थ योगदान द्यायला हवे. पाण्याचा अपव्यय टाळणे ही यातील पहिली पायरी असायला हवी.

एव्हाना पाऊस बरसू लागला असला तरी निसर्गाचा लहरीपणा, आटते जलस्रोत आणि दुष्काळाचे सावट यामुळे आपला देश नेहमीच गंभीर वळणावर उभा असतो. चालू वर्षाच्या सुरुवातीला हवामान खात्याने वर्तवलेला अंदाज आणि केरळमध्ये पावसाचे वेळेवर झालेले आगमन यामुळे अवघ्या देशाच्या, विशेषतः बळीराजाच्या आशा पल्लवित झाल्या होत्या. रखरखत्या उन्हाच्या झळा सोसल्यानंतर, मृगाच्या पावसाने वेळेत हजेरी लावल्यामुळे या वर्षी तरी सुकाळ होईल, अशी चिन्हे दिसत होती; मात्र निसर्गाच्या मनात काही तरी वेगळेच होते. केरळची सीमा ओलांडून पुढे सरकलेला मॉन्सून कर्नाटक आणि गोव्याच्या किनारपट्टीवर अचानक रेंगाळला, अडकला आणि जणू विवेच थंबकला. त्यानंतरची परिस्थिती आणखी धक्कादायक ठरली. उपग्रहाने घेतलेल्या छायाचित्रांमध्ये आणि देशाच्या हवामानशास्त्रीय नकाशावरून पावसाचे ढगच गायब झाले. पाऊस आज येईल, उद्या येईल या आशेवर डोळे लावून बसलेल्या चातकासारख्या जनतेच्या पदरी घोर निराशा पडते आहे. गेल्या वर्षी देशाच्या अनेक भागांमध्ये सरासरीपेक्षा कमी पाऊस झाला होता. त्यामुळे आधीच जलसाठे चिंतेच्या पातळीवर होते. यंदाच्या कडक उन्हाळ्यामुळे परिस्थिती हाताबाहेर गेली. देशातील प्रमुख धरणांमधील, नद्यांमधील आणि विहिरींमधील पाण्याचे साठे गेल्या वर्षाच्या तुलनेत कमालीचे घटले आहेत. अनेक मोठी धरणे आजमितीला तळ गाठत आली आहेत. यात भर घातली आहे ती वाढत्या जागतिक तापमानवाढीने.

यंदा तापमान सतत चाळीस अंशाच्या पार राहिल्यामुळे जलाशयांमधील पाण्याचे मोठ्या प्रमाणावर बाष्पीभवन होत राहिले. म्हणजे धरणांमध्ये शिल्लक असलेले थोडेथोडेक पाणी सूर्याची प्रखर किरणे शोषून

घेत आहेत. पाऊस लांबल्यामुळे जमिनीतील ओलावा संपला आहे आणि भूजल पातळी कमालीची खाली गेली आहे. हे केवळ एका राज्याचे नव्हे, तर संपूर्ण देशाचे भीषण वास्तव आहे. पाणीटंचाईचे सर्वात विदारक चित्र ग्रामीण आणि निमशहरी भागांमध्ये पहायला मिळत आहे. विहिरी कोरड्या ठाक पडल्या आहेत आणि हातपंप फक्त हवा ओकत आहेत. अशा परिस्थितीत गावोगावी, वाड्या-वस्त्यांवर टँकरची संख्या झपाट्याने वाढत आहे. आज अनेक जिल्ह्यांमध्ये टँकरची जणू दिंडीच सुरू असल्याचे चित्र आहे. पाण्याच्या या तीव्र टंचाईमुळे टँकर लॉबी सक्रिय झाली असून पाण्याचे अर्थकारण सर्वसामान्यांचे कंभडं मोडत आहे. पिण्याच्या पाण्यासाठी मैलोनमैल भटकंती करावी लागणाऱ्या महिलांचे कष्ट, पाण्यासाठी होणारी भांडणे आणि पाशवी उन्हात पाण्यासाठी रोंगट उभे राहणारे चुड-बालके हे चित्र आधुनिक भारताच्या प्रगतीच्या द्याव्यांवर प्रश्नचिन्ह

निर्माण करणारे आहे. मॉन्सून आणखी काही दिवस असाच

रूसून राहिला, तर केवळ पिण्याच्या पाण्याचाच नव्हे, तर चारा छावण्या सुरू करण्याचा आणि जनवरणांना जगवण्याचा मोठा प्रश्न निर्माण होणार आहे.

भारताला संतांची मोठी परंपरा लाभली आहे. आपल्या संतांनी शेकडो वर्षांपूर्वीच निसर्गाचे महत्त्व, पर्यावरणाचा समतोल आणि पाण्याची किंमत ओळखली होती. आजच्या या जलसंकटाच्या काळात संतांचे ते विचार जलसंकटाच्या काळात संतांचे ते विचार केवळ पुस्तकात ठेवण्यासारखे नसून आचरणात आणण्याची नितांत गरज आहे. संत तुकाराम महाराजांनी पाण्याचे महत्त्व

पाण्याचा एकही थेंब वाया घालवणे हा अधर्म आहे आणि पाणी वाचवणे हाच खरा धर्म आहे, हा विचार तुकडोजी महाराजांनी मांडला. संत गाडगेबाबांनी गावोगावी फिरून स्वच्छता आणि पाण्याचे शुद्धीकरण यावर भर दिला. आता पाण्याचे दुर्भिक्ष्य लक्षात घेऊन व्यक्तिगत पातळीवर पाण्याचा अपव्यय

टाळायला हवा. शेतीक्षेत्रातही आता अमूलाप्र बदल करण्याची वेळ आली आहे. आता पारंपारिक पद्धतीने शेतीला पाणी देण्याऐवजी ठिबक आणि द्रुपार सिंचनाचा वापर सक्तीचा करावा लागेल. त्यामुळे पन्नास ते साठ टक्के पाण्याची बचत होते. कमी पाण्यात येणारी आणि दुष्काळ सहन करणारी पिके, जसे की बाजरी, ज्वारी, कडधान्ये घेण्यावर बळीराजाने भर दिला पाहिजे. ऊसासारख्या अतीपाणी लागणाऱ्या पिकांचे क्षेत्र कमी करून आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करावा. पावसाचे पाणी साठवण्यासाठी शेतात शेततळी निर्माण करावीत, जेणेकरून आपत्कालीन स्थितीत पिकांना पाणी देता येईल. उद्योगांनी वापरलेल्या पाण्यावर प्रक्रिया करून पुन्हा कारखान्यातच वापरणे बंधनकारक केले पाहिजे. उद्योगांद्वारे होणाऱ्या अमर्याद भूजल उपशावर कडक कायदेशीर निर्बंध आणणे गरजेचे आहे. दुष्काळाशी दोन हात करण्यासाठी शासनाला दीर्घकालीन आणि अल्पकालीन अशा दोन्ही आघाड्यांवर काम करावे लागेल. जलयुक्त शिवार किंवा ‘पाणी अडवा, पाणी जिरवा’ यासारख्या योजना केवळ कागदावर न ठेवता लोकसहभागालातून प्रभावीपणे राबवाव्या लागतील. गाळाने भरलेल्या नद्या, तलाव आणि विहिरींमधील गाळ काढून त्यांची पाणी साठवण क्षमता वाढवणे अत्यंत आवश्यक आहे. शहरी भागांमध्ये प्रत्येक इमारतीला ‘रेनवॉटर हार्वेस्टिंग’ सक्तीचे करून त्याची कडक अंमलबजावणी झाली पाहिजे. धरणांमधील पाण्याचे बाष्पीभवन रोखण्यासाठी रासायनिक प्रयोगांचा किंवा सौर पॅनेलस बसवण्याचा विचार करावा लागेल. पावसाने पाट फिरवली म्हणून हात जोडून बसण्यापेक्षा, निसर्गाने जे काही संकट देण्यासाठी आपल्याला जलसाक्षर व्हावेच लागेल. निसर्गाचा समतोल आपणच बिघडवला आहे. त्यामुळे तो सुधारण्याची जबाबदारीही आपलीच आहे. मोठ्या प्रमाणावर वृक्षलागवड करणे, जंगलांचे जतन करणे हाच मॉन्सूनला पुन्हा आकर्षित करण्याचा एकमेव शायस्त मार्ग आहे.

‘पाणी अडवा, पाणी जिरवा’ आणि ‘थेंब थेंब पाण्याचा, जीव आम्हा माणसांचा’ या घोषणा केवळ भिंतींवर लिहिण्यासाठी नसून, आपल्या दैनंदिन जगण्याचा भाग बनल्या पाहिजेत. संतांनी दिलेला संयमाचा आणि निसर्गपूजेचा संदेश डोळ्यांसमोर ठेवून, आपणासून आणि आतापासून पाण्याचा प्रत्येक थेंब वाचवण्याची शपथ आपण घेतली पाहिजे. तर आणि तरच आपण या भीषण दुष्काळाच्या संकटावर मात करू शकू आणि शेणाऱ्या पिढीला एक सुखलाम, सुफलाम देश देऊ शकू. अन्यथा, पाण्यासाठी होणारी युद्धे फार लांब नाहीत, ही धोकेवजा घंटा आता तरी आपण ऐकली पाहिजे. भारतीय शेती ही आजही मोठ्या प्रमाणावर मॉन्सूनवर अवलंबून आहे. तंत्रज्ञान, सिंचन, सुधारित बियाणे आणि आधुनिक शेतीपद्धती यांचा प्रसार वाढत असला, तरी देशातील लाखो शेतकऱ्यांचे भविष्य अजूनही आकाशाकडे लागून असते. त्यामुळे मॉन्सूनमध्ये होणारा प्रत्येक बदल हा केवळ हवामानाचा विषय राहत नाही, तर अन्नसुरक्षा, अर्थव्यवस्था, ग्रामीण रोजगार आणि महागाईशी थेट जोडला जातो. यंदा मॉन्सूनची सुरुवात समाधानकारक झाली असली, तरी जूनच्या मध्यापर्यंत त्याची गती मंदावल्याचे चित्र दिसत आहे. त्यातच ‘अल निनो’च्या संभाव्य प्रभावामुळे देशातील खरीप हंगामाबाबत चिंता व्यक्त होत आहे. या पार्श्वभूमीवर अत्यंत महत्त्वाची आहे. ‘अल निनो’ ही प्रशांत महासागरातील समुद्रप्रवाहाचे तापमान वाढण्याशी संबंधित नैसर्गिक हवामान प्रक्रिया आहे. तिचा परिणाम जगभरातील पर्जन्यमानावर होत असतो. भारतात अनेक वेळा ‘अल निनो’च्या काळात मॉन्सून कमकुवत राहिल्याचे अनुभव आले आहेत. प्रत्येक ‘अल निनो’ वर्ष दुष्काळाचेच ठरते असे नाही; परंतु त्याचा मॉन्सूनवर प्रतिकूल परिणाम होण्याची शक्यता अधिक असते. त्यामुळे यंदाही ‘अल निनो’ची शक्यता व्यक्त होताच शेकडो आणि धोरणकर्त्यांमध्ये चिंता वाढली आहे.

